

TELEGRAFUL ROMÂN.

Telegrafulu este de două ori pe săptămână: Duminică și Joi. — Preneratarea se face în Săbii la expeditorii soției, pe afară la c. r. poste cu bani și prin scrisori francate, adresate către expeditorii. Prețulu preneratarei pentru Săbii este pe anu 7 fl. v. a., iar pe o jumătate de anu 3 fl. 50. Pen-

Nr. 80.

ANULU XXII.

Săbii în 1022 Octombrie 1874.

Tru celelalte părți ale Transilvaniei și pentru provinciile din Monarchia pe unu anu 8 fl. iera pe o jumătate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. și țierii streine pe anu 12 1/2 anu 6 fl. Inseratele se platescu pentru întâia ora cu 7 cr. sirulu, pentru a doua ora cu 5 1/2 cr. și pentru a treia repetiție cu 3 1/2 cr. v. a.

Alegeri la Congresu.

În arhidieceasa s'au alesu deputati laici: în I cercu (Saliste) DD. Elia Macelariu și Dr. Dimitriu Racuciu, în II cercu (Săbii) DD. Iacobu Bologa și Petru Rosic'a; în IV cercu (Agnit'a) DD. Ioanu Tecontia și Ioanu Zacharia; în XVI cercu (Clusiu) DD. Petru Nemesiu și Teofilu Hossu; în XV cercu (Hatiegu) DD. Dr. Ioanu Borci'a și Nicolau Petrovicu; în XIII cercu (Abrudu) DD. Ioanu Candrea și Moise Tom'a; în III cercu (Sebesiu) DD. Dr. Stefanu Pecurariu și Ioanu Baji't'a; în XII-lea cercu (Heghigu) D. Ioanu cav. de Puscariu, alu doilea nedescifrabilu; în cerc. alu VIII (Zarandu) DD. Dr. Iosifu Hodosiu și Gherasimu Candrea; în cerc. X. (Hondolu) DD. Simeonu Piso și Sabinu Piso.

Deputati congresuali din dieces'a Aradului suntu, ne spune „Lumin'a“, alesi conformu dispușetiuniloru statutulu organicu 20 dintre mireni și 10 din cleru. Si anume:

I. În districtulu consistoriului aradani, după impartirea de patruspre-diece cercuri, s'au alesu dintre mireni:

În cerculu Aradu, Ioane Popovicu Desseanu; Radn'a, Ioanu Belesiu; Giul'a, Vasiliu Pagaba; Chisiniu, Alessiu Popovicu; Vilagosiu, Ioanu Moldovanu; Ienopolea (Borosineu), Iosifu Popovicu; Buteni, Mircea B. Stanescu; Halmagiu, Sigismundu Borlea; Birchisiu, Constantin Lazaru; Chisetu, Paulu Rotariu; Lipov'a Georgiu Fogarasi; Ving'a, Vincentiu Babesiu; Temisior'a, Dr. Paulu Vasiciu; Banatu-Comlosiu, Georgiu Gataiantiu; Er' din cleru suntu alesi: Iosifu Belesiu, Petru Chirilescu, Constantin Gurbanu, Ioanu Groz'a, Georgiu Cratiunescu. Ioanu Tieranu și Meletiu Dreghiciu, toti protopi.

II. În districtulu consistoriului coordinat alu Oradii-mari, s'au alesu dintre mireni: În cerculu Oradii-mari: Nicolau Zigre; Tinc'a, Antoniu Mocioni; Pestisiu, Ioann Pogu; Beiusiu, Parteni Cosm'a; Vascon, Fassie, și în cerculu Beliiului, Georgiu Dringou. Din cleru s'au alesu: Ioanu Metianu, vicariu episcopescu; Simeonu Bica și Petru Sabou. —

Săbii 9 Octombrie.

Notiti'a luata din „Alföld“ și reprodusa de noi în nrulu trecutulu vine cam pe neasteptate, de-si periodulu dietalu presentulu numai o sesiune mai are. Ne destépta dint'unu somnu politicu, care de doi ani încóce se asiediașe ierási binisioru mai în tóte părțile române din Ungari'a și Transilvani'a. Ori va fi adevérata notiti'a, ori nu, valórea ei nu se póte contestá și pentru noi, pentru români, are pretiu deosebitu, cáci cu cátu ne vomu tredi mai tempuriu spre a cugetá asupr'a purtárei nóstre fatia cu periodulu venitoriu, cu atât'a va fi mai bine.

Avemu unu trecutulu próspetu, dara plinu de esperintia instructiva și nu credemu sa fia remasu vr'unu barbatu binesintitoriu fára sa-si fi facutu o judecata matura asupr'a trecutulu acestu próspetu și a rezultatelor lui în ori-ce directiune. Vomu scí noi folosí invetiatur'a din esperintia și rezultatele ei? Eata unde jace secretulu problemei ce vomu avé sa deslegámu.

Gelosi'a pentru totu ce e constitutiune, unde spiritulu omenescu se

póte miscá în favórea binelui comunu, ne-a facutu sa pledámu pentru usuarea constitutiunei, chiaru și cându césta din urma nu ni suride în mesura de a satisfacé tuturoru dorintieloru nóstre. Au fostu, si voru fi și astadi, pareri contrarie, cari si-au facutu de devisa asceptarea unor tempuri mai favorabili, pentru de a intrá în actiune constitutiunale. Astadi nu vomu intrá în discussiunea apretiariloru amenunte: care parte a avutu dreptu, pre care parte a fostu adevérulu. Acést'a va fi bine a se face după ce vomu fi mediatu din nou a n u m e asupr'a ideiloru resusu-citate, cu sânge rece, după ce fia-care 'si va supune la probe nóue judecat'a sea asupr'a trecutulu și o va mai cerne și rescerne prin criteriile cele mai rigoróse, cá în fine cându va vení tempulu spre a ne decide, sa avemu esenti'a cea mai lamurita de idei și procederea în urm'a acestoru idei sa fia cea mai corecta și totu odata cea mai natiunale și patriotica.

Aru fi unu mare castigu pentru caus'a natiunale cându în procederea politica pentru campani'a viitoria nu aru mai existe nici umbra de vre-o diferentia nici cu acei'a dintre conatiunali nostri, cari în an. 1872 proccesera după unu programu statoritu la Aradu, cu atât'a mai vertosu, cu cátu interesele acelor'a inca mai curéndu se potu satisfacé prin unu programu patrioticu-natiunale, în sensu adevératu, decâtu în aliantie de partide și cu deosebire de partide, cari au intentiunea exprimata în proverbialu: „après moi le deluge“ (dupa mine potopulu).

O impregiurare nóua-vechia se amesteca în viitorulu parlamentariu și politicu alu patriei nóstre, impregiurare, carea după esteriorulu ei este numai o forma. Intielegemu intentiunat'a prolongire a duratei mandatulu parlamentariu în locu de trei, de cinci ani. Form'a acést'a acceptata de dieta în sesiunea ce ne prestá, are urmári esentiali și de mare inteasitate politica. Déca cum-va periodulu urmatoriu care se incepe în 1875 are sa fia de 5 ani, atunci terminulu lui espira cu anulu 1880, va se dica, cu trei ani mai tardiu decâtu este durat'a contractulu între ambe părțile monarchiei. Partid'a dietale, carea 'si va asecurá majoritatea acum are sa tréca preste anulu 1877, care de multe părți se astépta cá unu anu de crisa bine venita, — cu sistema politica aperata de dens'a în viitorulu urmatoriu; și atunci déca va fi mai remasu în vre-unu capu vre-o ilusiune va disparé și aceea cu totul.

Esentialitatea acestei impregiurări formale, va se dica: schimbarea duratei periódeloru dietali și posibilitatea trecerei sistemulu presentulu și în cele-lalte perióde suntu destule provocári pentru noi, cari se adaugu la cele-lalte și cari atingu de aprópe viét'i'a nóstra natiunale, cá sa ne tragemu de pre acum sém'a despre procederea politica.

De cum-va esperinti'a nóstra propria nu aru fi de ajunsu atunci pentru lamurire putemu luá intr'ajutoriu și esperinti'a mai vechia și mai nóua a altoru natiuni, a caroru pusetiune politica sémána mai multu séu mai putienu cu a nóstra. Comparatiunea giurstáriloru și rezultatelor politice ale acelor'a cu cele ale nóstre inca voru dá o portiune buna de instruc-

tiune barbatiloru nostri chiamati a concurge cu activitatea loru la pregatirea procederei din periodulu urmatoriu dietale.

Aru fi póte bine cá baremu sa atingemu de unele rezultate din esperinti'a cea mai próspeta. Dara fiindu ca cele negative cari suntu mai numeróse, de si numai pucinu ponderóse cá cele positive, aru casioná vre-o smintela, le trecemu cu vederea. Vomu amintí numai de unulu positivu, de celu alu esoperarei celei mai frumóse și mai natiunale institutiuni, a autonomiei nóstre bisericesci. Acestu rezultatulu intieleppei procederi, numai spunemu a cui, cáci e pré cunoscutu, ni-a datu o constitutiune bisericesca cátu se póte de liberale, carea déca o vomu ferí de a o face vétra pasiuniloru, personali séu politice, va aduce cele mai mari binefaceri poporulu nostru, în specie, si va avé urmárele cele mai bune nu numai pentru acei ce se tienu de biserici'a nóstra, dara pentru natiunea intréga și pentru patri'a intréga.

Dejá pána acum vedemu biserici, pána aci cu totul straine de constitutiunismu, în patri'a nóstra, pasindu în urmele nóstre constitutiunali. Urmele aceste inse fiindu continuate cu sinceritate, cu tóte ca form'a póte diferí, voru duce de siguru mai anteiu la afinitatea ideiloru între densele și mai pre urma la afinitatea actiuniloru loru séu la conlucrarea cea mai fratiésca și cea mai armonica, la oper'a cea mare, la oper'a adevératei culturi.

Suntu si alte rezultate cari le putemu numerá între cele positive, întru cátu privesce natiunea nóstra în internulu ei și cari potu sa aduca fructele cele mai binefacatórie pentru unele părți din natiunea nóstra, si togm'a cu respectu ca aceste părți suntu ale totalitáției natiunali, nu se potu lipsi de atributul prin care exprimámu totalitatea pártiloru.

Cu cea mai mare satisfaciune potu priví români din scaunulu Săbiiului, cá sa aducemu unu esemplu concretu, asupr'a votulu loru separatulu din adunarea scaunale din urma, care representa procederea loru uniforma și carea indigitéza ca unde este armoni'a impreunata cu energia se póte aruncá unu pondu considerabilu în cumpenele politice.

Cându amu voi sa deschidemu cartea altoru natiuni colocuitorie pentru de a vedé rezultate positive séu si negative, amu avé ocașiune sa vedemu binele séu reulu, care l'au avutu acele din procederea loru. A invetiá dela altii nu a fostu nici cându rusine, cáci altcum nu s'aru fi disu inca în anticitate: *invatia dela inimicu*, dara nici istoriei, carea este o fotografia a faptelor popóreloru, nu i s'aru fi datu numele de *magistr'a victiei*.

Unu poporu inarmatu cu esperinti'a trecutulu, care se va scí folosí de acést'a cu energi'a indatinata popóreloru de viatia, după o ratiunale calculatiune a referintieloru în care traiesce, póte gresí odata, sa dicemu si de doue ori, vine inse tempulu și si recunósce gresiél'a, o adauge si pre acést'a cá pre unu tristu suveniru la tesaurulu viétiei sele publice și o aplica în favórea sea, esplotându si dina binele pentru venitorulu seu. Urmandu astufeliu, nu are lipsa nici odata de recriminatiuni contr'a nimenui, recriminatiuni, cari, déca se repetiescu în

decursu de mai multi ani, devinu unu *morbu abositoriu* și nefructiferu și pentru cei ce producú recriminatusile și pentru cei ce le recepu prin aude séu prin cetire.

Morbulu acest'a intielesce spiritele și le sterpesce cu totul, încátu cu tempulu, numai suntu capabile pentru nici o productiune folositoria, ci numai derepunatória.

Sine ira et studio, dara si fára de nici o partinire gresita trebuie sa meditámu si sa lucrámu noi romani pána la fiitorulu periodulu dietale. Sa cercetámu inca odata în intielegere fratiésca, ca ceea ce amu facutu pána acum, amu facutu bine séu reu? si déca va esi judecat'a în defavórea nóstra sa ne indreptámu, cá faptele inesorabile sa numai tréca cá preste unu momentu, preste unu poporu cá alu nostru.

C. si r. scóla reala inferióra militaria!

Majest. Sea c. r. prin decisiunea préinalta dela 6 Octobrie a. c. s'a înduratu prégratiosu a demandá prefacerea institutulu militariu superioru de crescere din Güns (Köszeg) într'unu institutu militariu de patru clase reale sub numirea: „C. r. scóla reala inferióra militaria.“

Scopulu acestui institutu militariu este formarea unei sucescentre corespunderi in ori-ce respectu de elevi, cu scopu de a fi primita în scóla militaria tehnica din Biserici'a alba, și după absolvirea cursulu de trei ani cu distinctiune, de a puté trece în academi'a militaria tehnica din Viena.

Statulu normalu alu eleviloru scólei reali inferióre militare din Güns este fipsatu la 200 elevi pentru tóte patru cursurile.

Pre lângu *insusirile recerute fisice* se primescu în institutulu realu militariu pre locuri întregi libere, de jumetate libere, pre locuri fundatiunali séu pre lângu o tacsu de 300 fl. v. a.; cei pre locuri jumetate libere pre lângu o tacsu de 150 fl. v. a.

Pretensiune la locuri de elevi militari au dreptu sa faca acei ce aspiréza la stipendie militare; orfani séu aspiranti de acei'a, cari nu suntu în posetiune de a cercetá o scóla cu limb'a de instructiune germána voru avea preferintia.

Planulu de invetiamentu este egalu cu celu alu scóleloru reale inferióre.

Suseperea în cursulu primu se face cu elevi absoluti celu putienu de patru clase elementarie și după face-rea unui esamenu bunu de susceperu. În cursurile superiori se primescu elevi după cum voru fi si locuri libere, si aspirantii voru puté prestá respunsurile recerute; și cu deosebire déca au absolvitu cu succesu bunu clasele premergatórie într'o scóla reale séu într'unu gimnasiu realu. Cei ce intra în cursulu primu trebuie sa fia indeplinitu diece ani și sa nu fia trecutulu preste anulu alu treisprediecelea alu etáției.

Scóla reale inferióra militaria se infintiéza în anulu acest'a cu tóte patru cursurile. Cei indreptatiti trebuie sa indrepte cererile loru instruite cu documentele de lipsa deadreptulu la ministerulu imperialu c. r. de resbelu pána la ultim'a Octobrie 1874.

Diaristic'a din patria se ocupa mai de aproape cu votulu separatu alu românilor din adunarea scaunale a Sabiului publicatu si de noi in tôte estinderea lui in Nr. 78. alu foiei nóstre. In numerulu viitoriu vom aduce unele probe cá sa cunosca si publiculu nostru cum se apretuesce actulu minoritatiei romane din adunarea scaunului Sabiului.*)

Cetimu in „Pesti Napló“ :

„Se terminà si culesulu viiloru, si asià acumu putemu aruncá o privire preste intregu rezultatulu recoltei din anulu acest'a.“

„Trebuie sa marturisimu, ca sperantiele numai in fórte mica mesura s'au implinitu. Secerisiulu, preste totu luatu. dede unu resultatulu fórte de mijlocu; suntu tienuturi in tíera, unde semenaturile n'au produsu nici sementi'a; producentii tienu gránele prea fára pretiu, si cine póte numai 'si pastréda productele pentru cautare mai buna, pre cându lumea comerciale chiaru si aceste mici pretiuri le considera de prea mari, si asià esportu propriu nici nu avemu.“

„Resultatulu culesulu viiloru — este reu si in privint'a câtatime si a calitatiei.“

„Comerciu si industri'a stagnéda; — tíer'a mai tare simte astadi greutatea impregiurárilor, de cátu acum unu anu.“

„Si — in mediloculu greutátilor acestor'a, se pregatescu proiectele de contributiuni ale lui Ghiczy; intre astfelu de impregiurári are sa le desbata diet'a. Ori care incordare de puteri spre scopulu promovarei intereselor desiértatei casse publice, va intempiná aretarea cu degetulu la — puterile desiértate ale tiei!“

„Si cu tôte acestea — propunerile lui Ghiczy se voru primí, trebuie sa fia primite — pre lângá tóta starea apesata a tiei, ba — chiaru pentru starea cea apesata a tiei! Cáci — nu ne-amu putea îndreptá, starea, n'amu putea scapá de nevoi, déca nu ne-amu pune seriosu a restabilí ecuilibrulu in economi'a nóstra publica, in bugetu.“ —

Din *Carlovitin* se scrie sub datulu 16. Octobré, ca in diu'a, respective sér'a premergatoria, adeca in 15 Octobré, comissiunea congresuale de 15 a terminntu desbaterea proiectulu de statutu si l'a acceptatu dupa a trei'a

*) La care actu Dr. Borci'a are unu meritu insemnatu pentru ca este conceptulu seu. R.

FOCISIÓRA.

Martirii balóneloru.

Vorbindu despre aventur'a terminata septamánile trecute, din fericire fára nici unu accidentu, a dlui si dnei Duruof, „l'Événement“ reamintesce castastrofele a vre-o cáti-va din predecesorii acestor doi aeronauti.

Acestu diuariu mentiuneza mai întâiu voiagiulu lui Blanchard facutu la 7 Iannariu 1785. Elu strabatù in balonu Pas de Calais, insocitu de Dr. Jefferies, acelu flegmaticu englesu, care, vedindu ca balonulu lipsitu de lestu, cobóra spre mare, dise aeronantulu cu cea mai mare linisce: „Suntemu perduti; dara déca credi ca poti sa scapi aruncandu-me eu in mare, n'ai decâtu sa-mi ordoni.“ Ajunsera impreuna in padurea dela Guines. Acestu evenimentu a fostu cercatu la Calais cu mare entusiasmu; Blanchard a avutu unu succesu analogu cu acelu ce astépta pre Duruof; si unu monumentu fu radica tu in onóra lui.

Totu impregiuru de Calais, cu cáte-va luni mai in urma, nenorocitul Pilatre de Rozier, plecandu dela Boulogne la 15 Iuniu acela'si anu, cu unu sistemu de balóne cu gazu legate

cetire. Referinte este alesu Dr. Maximovici. In siedint'a din 16 Oct. s'a si pusu proiectulu pre mas'a congresului, dara s'a decisu cá mai antaiu sa se tiparesca si luni in 19 sa se ia la desbatare in plenum.

Luni in 19 Octobré s'a deschisu cu mare solemnitate universitatea „Franciscu Iosefin'a“ in Agram. Capital'a Croatiei a fostu in vestmentu de serbatória. Bucuri'a generale in popuru croaticu pentru cá ajunsu diu'a cea fericita cá sa-si védia templulu sciintieloru deschisu. — Multe celebrítati pre câmpulu sciintieloru din patria si din strainatate asistu la festivitátea deschiderei.

Despre activitatea dietei croate „P. Napló“ se esprime in modu forte favoritoriu. Diet'a a purcesu corectu si corespundietoriu. Croatii indata ce au resolutu cestiunea dreptulu de statutu pre basea cea nóua au trecut la reformele interne si le au si executatu. De ocamdata aceste se afla numai pre harthia si este o întrebare de tempu, ca poté-va purtá Croati'a si financial-minte spesele institutiunilor. Croati'a se folosese de dreptulu legislatiunei interne cu tóta resolutiunea si energi'a.

„Morning Post“ face urmatórele observatiuni asupr'a organizarei militare din Rusi'a.

Publicarea noiei legi asupr'a reorganizarei militare in Rusi'a insemnéza unu nou stadiu importantu in sistem'a de aperare armata, inaugurata prin resbelulu din 1870. Pána atunci influint'a si reputatiunea sistemelor franceze erau mai decisive la St. Petersburg de cátu in tôte cele alte párti, dara de cându Berlinulu a devenitu oracolulu absolutu in acésta materie, ministru imperialu de resbelu a fostu unulu din cei dintâiu care a urmatu impulsuinea generala. Strategistii rusi de si s'au inspiratu de acelu esemplu, au sciutu sa mintie o independéncia considerabila atátu asupr'a recrutárii cátu si asupr'a organizárii.

Comissiunea de recrutare care si-a terminatu lucrarea sea la finele anulu trecutulu admisu, afara de vre-o cáte-va casuri indispensabile, principiulu serviciulu obligatoriu pentru toti: resistenti'a obstinata a vre-o cáte-va comunitáti religióse, a fostu invinsa prin concessiuni prudinte si intiliginte, si nóua lege se va pune in vigóre fára a se intempiná vre-o dificultate.

E dificilu a se întielege ce a opritu

de unu montgolfier (balonu umflatu cu aeru caldu) muri in modulu celu mai teribilu.

Corabi'a aeriana luà focu, Pilatre si tenerulu seu ajutoriu Romain fura precipitati pre capulu Gris-Nez cu cáti-va metri mai departe de loculu unde Neptun alu lui Duruof atinse pamentulu in 1868, unde-i gasira de totu sfarimati de lovituri.

Totu in 1785, unu celebru in analele aeronautice, doctorulu Potain traversà in balonu canalulu Stulu Georgiu, trecendu astfelu din Angli'a in Irland'a.

Dara unulu din cele mai dramatice viagiuri aeriane, si care are remarcabil'a particularitate a unei mari analogii cu ultim'a ascensiune a lui Duruof, este alu ilustrulu Zambeccari, nobilu italianu, executatu in 1804.

Zambeccari avù nefericit'a idea de a uní, cum facuse Pilatre de Rosier unu mortgolfier cu unu balonu cu gazu, adeca cum a remasu de atunci proverbulu: „a uní foculu cu iérba de pusca.“

Inercà in vanu de vre-o cáte-va ori a se radica dela Boloni'a. Publiculu incepù sa-lu iá in bataie de jocu, tratandu-lu de nebulu, lasiu si miserabilu. Se incercà sa plece la 7 Septembre, cu risculu de a fi ucisu cu petri de multime. „Ignoranti'a si fa-

pre guvernulu cá sa formeze dupa cum e in Prussi'a corpuri de armata complectea, cá sa dicemu asià autonome, avendu fia-care din ele tôte armele de serviciu.

Aceste base n'au fostu admise de cátu pentru fruntariile imperiulu, unde necesitatea de a fi totu-déun'a gat'a pentru ori-ce eventualitáti n'a diminuatu cu ocaziunea circumstantieloru recente.

Cu tôte criticele acelor cari vedu in noulu regulamentu o mesura pre jumetate ineficace, noi o considerámu cá o incercare prudentia, lasându o cale deschisa introductiunei gradate a sistemului corpurilor de armata in tôte fortiele ruse. Acésta întârdiere póte ca este motivata de alte consideratiuni: tóta lumea scie ca bani suntu rare ori abundanti la ministeriulu de finantie alu Rusiei, si póte ca a fostu fortia sa sacrifice tempulu pentru economia. Autocrati'a militaria a Rusiei va avea de resultatulu cu ori-ce pretiu o armata regulata, ori cari aru fi cauzele cari i s'aru opune.

In legatura cu cele publicate dupa „Kelet“ dela Constantinopole in nrulu trecutulu publicámu astadi dupa Vocea Covurluiulu dela 3 Octobré urmatórele :

Diarulu „Le Messenger d'Orient“ prin o corespondintia a sea dela 24 Septembre, datata din Constantinopole, ne aduce cele mai alarmante sciri in respectulu relatiunilor tiei nóstre cu inalt'a Pórta.

Iéta ce dice mentionat'a corespondintia :

„Aci toti suntu preocupati de unu punctu negru ce amerintia relatiunile Turciei cu Romani'a pána la unu gradu de complicatiuni neasteptate.“

„Este cátu-va tempu de cându se petrecù o cértá in o carcima din Galatz. Politi'a locala intervení. Unulu din autorii certei nu fu de locu intimidatu de sosirea agentilor puterii publice. Armatu de unu pumnaulu, el amerintia, ba chiaru raní in unu modu usioru pre unulu din agenti. Cestu din urma indignatu taia pre agresoru. Inse individulu taiatu erá unu supusu otomanu, séu mai multu, unu musulmanu. Agentulu politiei fu tradusu dinaintea tribunalulu romanu. Se contestà ca acestu agentu erá in o positiune irregulara, adeca ca nu aru fi avutu verst'a prescisa pentru a ocupá acea functiune. Cându se tratà inse fondulu cestiunei se recunoscu ca elu erá in casu de legitima aperare, si tribunalulu nu 'lu condémna de cátu

natismulu, dice insusi Zambeccari cu amaraciune, me silira a face ascensiune.“

Nenorocitul aeronaut, din caus'a întârdierei umflárei balonulu, nu putù sa parasésca pamentulu inainte de mediulu noptiei. Sdrobitu de oboséla, naréza Zambeccari, tóta diu'a nemancatu, desperatu, me inaltaiu la mediulu noptiei, fára alta sperantia decâtu numai, ca balonulu meu care suferise multu in diferite transporturi nu va sa me póta duce departe.

Zambeccari erá insocitu de doi amici ai sei Andreoli si Grasseti. Petrecura nóptea întréga in racéla suferindu celu mai mare frigu.

La 2 óre din nópte li se parura ca audu urletulu márei. Nóptea erá asià de intunecósa încátu nu puteau sa observeze nici macaru barometrule. Dupa o óra se vedura suspendati numai cu cáti-va metri deasupr'a valurilor magulitórié ale Adriaticei. Indata nacel'a dete de apa, Zambeccari si companiunii sei inspaimentati, asverlira in mare lestulu (pover'a), instrumente si o parte din haineloru. Balonulu se suie din nou in atmosfera dara nu întârdia a scobóri din nou din caus'a grelei atmosfere a Oceanului.

Nacel'a intra in apa, si nenorociti viagiuri steteau pre jumetate in

la cáte-va luni de inchisóre. Guvernulu otomanu nu facù in acea epoca nici o protestatiune de cele ce se petrecura. Dupa cátu-va tempu agentulu politiei románe, dupa ce 'si facù pedéps'a, chiebatu de óre cari interese ale se, se duse pre teritoriulu otomanu. Fu la momentu arestatu de autoritatea locala, tradusu dinaintea tribunalulu criminalu care, fára a tienea nici unu comptu de sentint'a anterióra a judecatorilor romani, instruirea din nou afacerea si condémna pre agentulu politiei la mai multi ani de munca silnica.

„Unu alu doilea faptu identicu se produse mai la aceeași epoca. Nisce contrabandisti, supusi otomani, fura surprinsi de granicieri in momentulu cându voiau a introduce diferite marfuri pre teritoriulu Romaniei. Se angagia o lupta, si unulu din granicieri ucise pre unu contrabandistu. Tradusu inaintea tribunalulu romanu, gardianulu fu achitatu. Mai târdiu facendu unu voiagiulu la Rusciucu, acolo fu arestatu de autoritátiile otomane, tradusu inaintea unui tribunalu si condémnatu la 15 ani de munci silnice. Principele Ghic'a, agentulu Romaniei la Constantinopole, primí ordinu din partea guvernulu seu de a protestá pre lângá sublim'a Pórta si a cere in modu energeticu cá ambii románi sa fie eliberati si despagubiti pentru daunele suferite. Pórta pretinse ca judecátiile tribunaluloru turce erau justificate prin faptulu ca principatele facu parte integranta din teritoriulu imperiulu. Afacerea dara sta aci. Dupa informatiuni, a cáror'a autenticitate o potu garantá, guvernulu romanu este docisu, déca sublim'a Pórta mantiene inca refusulu seu de a eliberá pre condémnati, sa chieме pre reprezentantele seu dela Constantinopole. Aru fi chiaru hotaritu a oprí din tributulu indemnitate cuvenita supusiloru románi condémnati de tribunalele turcesci.

Leóne sociali.

Unu procesu, in care unu anumu F a r k a s B é n i jóca rolulu principale s'a pertratatu la tribunalulu din M. Vasiarheiu in septamánile trecute. Procesulu acest'a a desfasuratu o tristá icóna a referintieloru sociale din patria, cu deosebire inse arunca o umbra din cele mai posomorite asupr'a stárei celei decadiute morale in sinulu unei natiuni (onóre esceptiuniloru), pentru carea press'a nemtiésca se întrepune de atátea ori, si pentru carea

mare cându valurile nu-i acopereau de totu: balonulu desumflatu in parte formá mai multu o pándia; intocmai cá unu cursieru neimblanziti i tragea dupa elu cá pre unu nou Mazepp'a.

Cându se facea diua Zambeccari vedendu in departare unu tiermu alu márei, cá si Columbu elu incepù sa strige amiciloru sei: „pamentu! pamentu!“ dara ventulu schimbandu-se deodata i aruncà din nou la largu, spre agonía, adeca spre mormentu. In departare vedea corabii, dara atunci balónele putienu cunoscute, erá unu obiectu de spaima; corabiele se departau in tóta gón'a. Unulu din capitani inse avù mila de naufragiati.... La 8 óre dimineti'a aeronantii fura scosi pre bordulu vasulu, Grasseti abiá mai dá semne de viétia, Zambeccari si Andreoli erau lesinati.

Dupa cáti-va ani Zambeccari cari devení din nou victim'a curagiulu seu. La 21 Septembre, 1812, balonulu seu intaritu cu unu aparatu de incalditu spre a dilatá gazulu, se aprinse in aeru impregiuru Boloniei. Nu s'a gasitu pre pamentu, decâtu o masina prefecuta in cenusia si unu corpu umanu in bucáti pre jumetate arsu: acestea mai remasera din Zambeccari si averea sea.

Arbanu, unu aeronautu francesu,

Romani'a au suferitu in anii din urma atâtea insulte.

Monstrul de procesu s'a finitu dupa o pertratere de dieci de zile in 12 Oct. st. n. cu urmatorea sentintia :

Farkas Béni este condamnatu pentru (24) crime (de rapire cu omoru, omoru, rapire si furtu) parte seversite de elu insusi, parte cá participante — *la inchisóre pe viétia*; — *Hermann Krochmalnik* pentru 19 crime parte seversite de elu singuru, parte in societate cu altii — *la mórté prin fune*; (actele acestui'a se substernu Maj. S. Regelui); *Iacubu Fisch* vinovatu la 7 crime — *la inchisóre pe viétia*; *Iacubu Roth* vinovatu la 3 crime — *la inchisóre pe viétia*; *Franciscu Ungvári* la inchisóre grea pre 2 ani, pre lángha o di de ajunu in fia-care septamána; *Sigismundu Némethi* — *la inchisóre grea de 20 ani, pre lángha o di de ajunu in fia-care septamána*; *Mandel Gross Rosenfeld* la inchisóre grea de 20 ani, pre lángha o di de ajunu in fia-care septamana; *Hersch Abzug* la inchisóre grea de 15 ani, pre lángha 2 zile de ajunu in fia-care septamána; *Ioanu Olcso Antalfi* la inchisóre grea de 8 luni, pre lángha o di de ajunu in fia-care septamána; *Isacu Farkas* la inchisóre de 6 luni; *Marcu Schmitz* de 8 luni; *Mari'a Rosenfeld* de 3 luni; *Catarin'a Grünfeld* de 5 luni; *Moise Silbermann* de 5 luni; *Georgiu Nagy Ujházi* de 2 luni; *Michailu Somodi* la inchisóre grea de 2 ani cu ajunu de o di pre septamána; *Iosifu Weinberger* la inchisóre grea de 6 ani cu ajunu de o di pre septamána; in fine *Iacubu Weiss* la inchisóre grea de 1 anu cu ajunu de o di pre fia-care septamána. Afara de aceste condamnati au se escontenteze pre pagubiti dupa proportiunea pagubei facute.

Este caracteristicu, si de aceea nici nu putem trece cu vederea, purtarea condamnatilor la cetirea sentintiei. O ascultara in linisce, cu resignatiune cinica, fara de a arata surprindere, séu frica. *Mari'a Rosenfeld*, *G. Nagy Ujházi*, *M. Somodi* si *Fr. Ungvári*, suntu multiamiti cu sentintia; dintre cei-lalti, unii, insinua apelatiune; totu asiá face si procuratur'a de statu in privintia unor'a dintre condamnatii.

O banda asiá numerosa de criminali asiá mari abiá mai este cunoscuta in analele tribunalelor transilvane. Ori cátu a fostu in trecutu de neglesa cultur'a masseloru poporului in tiér'a nóstra si ori-cátu negligintia acést'a 'si arunca in multe privintie umbrele cele sinistre pâna in zilele nóstre, dara la o organizatiune asiá sistematica si asiá bogata de crime

in 1845 se afla intr'o situatiune si mai teribila inca de cátu aceea a lui *Daruof*. Elu anuciase la *Triestu* o superba ascensiune in 8 Septembrie. La 4 ore dupa amédi nu numai ca balonulu nu érá umflatu inca, dara si unu accidentu supravenitu la tiéra cu gazu facú cá operatiunea sa devina si mai dificila. Publiculu nu întârdia a-si perde rabdarea, a murmura si a amenintia. La 6 ore, incepura sa strigie, urlete teribile se radicara; rupsera ingraderile insultându pre nenorocitul aeronautu.

Arbanu voi sa plece cu ori-ce pretiu, léga luntrea de cercu, dara balonulu care nu érá destulu umflatu n'avú destula fortia cá sa se urce.

Cu tóte acestea urletele se radicara cu mai multa violentia. Aeronautulu indignatu, desperatu desléga luntrea, se acata de cercu si se radica, fara lestu, fara ancora, calare pre o fránghie a plasei. Insultatori devenira indata entusiasti, remánendu incremeniti la vederea audaciei acestui omu, care nu putea sa-i salute de cátu cu mâna, cu cea-lalta tienendu-se acatiatu de fránghia balonului.

Intr'unu astfelu de echipagiu, *Arbanu* avú nenorocirea a fi asverlitu de unu curentu de aeru deasupr'a

totu nu a adus'o, precum vedemu ca i-a succesu lui *Farkas Béni* si companiei sele.

Indata la inceputu amu amintitu de o natiune decadiuta moralicesce carea este representata asiá de tristu in procesulu din cestiuene. Credemu ca cetitorii au gacitu indata despre cine e vorb'a, si cá sa nu remana nici o indoiéla ii indreptámu sa caute la nume si se voru convinge si mai tare ca cei mai multi suntu *j i d o v i **

Nu vomu sa tragemu noi consecuintie din impregiurarea acést'a, ci ne multiamimu a reproduce parerile unei foi sasesci de aici „Tageblatt“.

„Din procesulu acest'a, dice fói'a acést'a, remane omulu cu impressiunea, ca preste *Transilvani'a* este intinsu unu rociu de criminali, a cáru baieri se gasescu in cárciumele cele dela câmpu, preerate preste tóta tiér'a (cari suntu mai cu séma in mânile *jidoviloru Red. „T. Rom.“*). Ori in care parte a tierei comite *Farkas Béni* cu companionii sei o crima, gasesce spriginulu operatiuniloru sele inainte si dupa seversirea faptei, si cându érá lipsa de a ascunde séu de a impartí prad'a“.

„Cându punemu mân'a sa scótemu la ivéla impregiurarea acést'a, suntemu departe de a arangiá o venatoria asupr'a *jidoviloru*. Din contra...“ Aici arata ca *jidovii*, prin staruintia neobisita si spiritulu loru de intreprindere, au devenitu fruntasii capitalistiloru si literaturii dilei in *Europ'a*, si continua mai departe :

„Pentru *Transilvani'a* inse este unu semnu tristu, ca ciopórele de *israeliti*, cari pre fia-care anu trecu prin passurile carpatiloru in *Ungari'a*, nu gasescu si in *Transilvani'a* terenu aptu pentru activitatea loru, si ca referintiele de castigu si de comunicatiune oferescu terenu numai pentru intreprinderile cutezatórie ale pártiei celei degenerare — exceptiuni onorabile suntu si aici —. Impregiurarea, ca cárciumele cele cu nume reu, asiá de numerose in comitate si in secuime, suntu mai fara exceptiune in mâni *jidovesce*, este o indigatiune, carea pune pre gânduri. O priveghiare strinsa politiana asupr'a refugioriloru crimei, carea acum lipsesce cu totul, aru fi un'a din primele conditiuni spre a combate reulu acest'a“.

Adeveratu ca privighiarea politiana aru fi o mesura neamanavera. Esperintia inse ne spune de multu ca pentru imputienarea criminalorulu politia nu au fostu de ajunsu nici odata.

*) Romani nici unulu.

Adriaticei. Lu urmarescu mai multu tempu cu lunile, tramitu dupa elu bárci si luntre, dara in vanu. Aeronautulu se perdú in nori. Soci'a nefericitulu *Arbanu*, in prad'a celei mai teribile agonii, petrece nóptea intréga la marginea *Triestului*: nimeni n'o potú radica de acolo. Cu ochii perduti, cu gur'a cascata, ea sta neincetatu atientita spre ceru unde disparuse sotiulu seu. Cu tóte astea *Arbanu*, acatiatu defranghi'a sea a remasu pana dóue ore deasupr'a *Adriaticei*. Nu întârdia inse de a cadea in mare; si la optu ore sér'a aeronautulu mai multu mortu érá aruncatu de balonu din valu in valu. La unspre-diece ore tóte fortiele lu parasira; lupt'a durase prea multu. Trebui'a sa péra, cându de odata o barca apare condusa de unu bravu pescariu, *Franciois Salvagne* si fiulu seu. Cei doi marinari manându repede, scósera la bordu pre aeronautulu *Arbanu* care sémana mai multu cu unu mortu decâtu cu unu viu.

La vr'o cáti-va ani dupa acést'a teribila drama, *Arbanu* facú o ascensiune la *Barcelon'a*. Fu condusu spre *Mediterrana*, unde disparu pentru totu dénn'a. De atunci nimeni n'a mai auditu ce-va de acestu martiru alu aerostaticiei.

Si deca din nenorocire rociulu aru fi intinsu, dupa cum dice „Tageblatt“, atunci mesurile politiane voru fi mai paralisate cu cátu reulu va avé zile mai multe de traitu. Politia cea mai sigura este moralitatea poporului impreunata cu cultur'a. Cu cátu voru fi aceste mai latite cu atátu mai putienu se va puté asedia neghin'a, fia si *jidovésca*, in sinulu tierei si cu atátu mai putienu va rodí ea crime ca cele pedepsite prin sentintia de mai susu.

Este tempulu supremu cá cercurile competente sa faca totu ce sevesce spre luminarea poporului. Si pentruca acesta sa se póta ajunge mai curendu aru trebui cei competenti sa ingrigiasca cá mijlocele culturei sa nu se puna in servitiu de partide politice, spre a se paralisá.

Situatiunea economica a Ungariei.

Societatea de economia politica din *Paris*, tine in tóta luna o intrunire. La intrunirea din *Septembrie* a luat parte dlu *Horn* deputatu in diet'a *Ungariei*, cunoscutu in destulu de bine de persónele care se ocupa cu economia politica. Rugatu de catra presedintele societatiei ca sa ia cuventulu pentru a da o idea repede asupr'a situatiunei economice a *Ungariei*, dlu *Horn* nefindu preparatu pentru a face o espunere a situatiunei patriei séle, se folosesce de ocaziune pentru a rosti câte-va cuvinte in privintia opiniunei pucinu favorabila care incepe a se respandi asupr'a situatiunei financiare si economice a acestei tierei, si despre care a auditu vorbindu-se in mai multe rânduri la *Paris*.

Declaratiunile d-lui *Horn* paru a fi facute cu multa francheta si cunoscentia a situatiunei patriei séle.

D. Horn declara fara nici o restrictiune ca uu se mira de acést'a opiniune defavorabila in privintia patriei séle, pentru ca i se pare ca este fondata pe fapte patente.

In privintia financiara se imputa *Ungariei* ca, de si statu tineru incependu de la 1867 a ajunsu ca deficitulu sa fie a nevoie alu acoperi, ca sa alerge la creditu in fie-care anu. Deputatulu ungaru recunósce ca imputarea este adeverata in parte; inse crede ca nu trebuie sa se faca respundietóre despre acést'a *Ungari'a* de astadi, care in urm'a compromisului dela 1867 a consimtitu a plati sume insemnate pentru cheltuelile comune *Austro-Ungariei*. Tocmai pentru acesta insa, *D. Horn* imputa autoriloru compromisului ca n'au tienutu séma de acést'a impregiurare in organizatiunea interiora ce au datu tierei loru, ca n'au adoptatu cheltuelile cu veniturile disponibile, cu alte cuvinte ca au cheltuitu mai multu de cátu le permitea veniturile tierei. Fie-care, dice *D. Horn*, visá la venituri nesfersite si cu acést'a idee s'au pusu pe cheltueli. Nu voiu de a adauge deputatulu dela *Pesta*, de cátu unu esemplu forte caracteristicu intru acést'a. *Ungari'a*, care nare sa se ocupe nici de afacerile esterióre, nici de acele ale resbelului si ale marinei, tóte acestea fiindu de competintia ministerului comunu alu ambeloru párti, resiedendu la *Viena* si respundietoriu numai catre delegatiuni, *Ungari'a* impingea luxulu pâna a creá diece portofoliuri séu ministri, cându cele mai mari staturi ale *Europei*, autonome pe deplin, se multiumescu cu sése séu optu ministri. Pána astadi nu s'a desfiintiatu nici unulu din acesti ministrii cu tóta staruintia opiniunei publice fatia cu starea precarie a financelorulu. Celelalte serviciuri publice se facura dupa voi'a intemplarei; se creara functiuni si functionari in numeru induoitu de cátu reclama trebuintiele tierei; list'a civila sporita in doue ronduri in putini ani, asemenea si alte retributiuni: orasiele gratificate cu prefecti cáudu despartimentele reclamau insile contra acestorulu functionari nefolositori. Capital'a

se pune a si crea cu cheltual'a statului bulevarde si squaruri.

Venindu la drumulu de feru, *d. Horn* lauda imultirea loru; insa recunósce ca multe linii s'au construitu, nu dupa trebuintiele localitati respective, ci dupa dorintiele cutarui'a séu cutarui'a personagiu influentu. ale caruia mosii séu castelu reclamau util'a placere a unei cali-ferate. Adaoge ca constructiunea a costatu scumpu fara sa fie solida; o parte din persónele dirigente se familiaridiasse prea iute cu óre-care doctrina séu practica moderna, dupa care drumulu de feru ce suntu a se construi trebuie sa aduca folóse mai antaiu, si cátu se póte mai multe, acelora cari acórdéza concessiunea, acelora cari o ratifica si acelora cari o dobandescu, netinendu-se séma de statu, de actionári si de publicu de cátu pentru a plati la sfarsitu perderile ce voru resulta. Acést'a impregiurare si altele a causatu prejuditiu grave creditulu *Ungariei* in pietiele financiare ale *Europei*, procese nenumerate intentate guvernului, cerandu suplimente de garantie, de interese séu de subventiune; o anuitate de 40 milioane franci de platitu drumulu de feru, ca garantia de interese; 17 milióne de fiorini de platitu anualu pentru interesele si amortimentulu datoriloru ungaru. Adunandu-se tóte aceste cheltueli se afla ca totu venitul publicu dela 1867 si mai multu de cinci septemáni din venitul netu actualu este absorbitu anualu, fara casa se póta consacrá o centima pentru indestularea trebuintielorulu curente: administratiune, sigurantia publica, comunicatiuni, justitia, igiena, instructiune, militii etc.

Incheiandu, *d. Horn* dice: Restauratiunea financelorulu ungaru s'aru putea face forte lesne, deca guvernulu si camer'a s'aru pune a desvolta facultatile productive si contributive ale tierei. Trebuie ca de susu, sase inspire tierei respectulu muncii oneste si serióse, care a lipsitu forte multu pâna astadi in acést'a tiéra, unde pâna la 1848, nu se cunoscase de cátu doue clase de locuitori: nobili si servi. Trebuie ca societatea si guvernulu sa invetie a stimá, dupa cum, merita clas'a de medilocu, acea clasa care produce mai multu, care pâna astadi in locu sa fie ajutata a fostu impededata in desvoltarea sea. Mai trebuie si mai multu, cá clasele dirigente in *Ungari'a* sa se deprinda, in fine, a pune libertatea, progresulu si bunulu traiu generalu mai pre susu de aspiratiunile nataliste prea marginite, si sa caute in asigurarea indestularii tuturorulu trebuintielorulu legitime ale populatiuniloru din *Ungari'a*, legatura cea mai puternica pentru a deslipi de patria comuna tóte fractiunile, si a le intruni intr'unu manunchiu, care sa faca pe *Ungari'a* tare si a prosperá.

Spre sciintia cetitoriloru inregistrámu din ad. comit. a Clusiuului urmatórea

Propunere :

Consiliulu comit., respundendu la ordinulu domnului ministru alu afacerilorulu interne, se declare: cá in principiu desi nu este in contr'a proiectulu *d. ministru*, totusi avendu in vedere apesatoriele sarcini, ce se impunu poporului prin nou'a organizatiune, afla nu numai de oportunu, dara chiaru iustu si euitabilu, a propune, cá mai nainte de arondare, sa se modifice legea municipale conformu egalitatii de dreptu si representatiunei democratice.

Consiliiele municipale, asia precum suntu constituite de presente, aiba se potu dice, de adeveratele representatiuni ale comitatelorulu si ale locuitorilorulu acestor'a. Comit. Clusiuului cu o poporatiune de 160.000 suflete, are unu consiliu constituitu din 320 membrii, dintre cari diumatate suntu cu voturi virile, éra ceilalti alesii, prin urmare 160 consilieri cu voturi virile,

au întocmai acelasi dreptu, că si totalitatea locuitorilor de 160 mii. Inse deca vomu consideră contribuțiunea sangelui si impositele publice, atunci ne vomu convinge, că acestea se presteaza de catra locuitorii nevirili in proportiune multu mai mare decâtu de virilisti; buna ora, districtulu Clusului platesce peste totu o dare directa de 362,268 fl. v. a., la care virilistii d'abia concurgu cu 40,000 fl. v. a., pre cându restulu mai bine de 300,000 fl. v. a. lu suporta totalitatea locuitorilor nevirilisti, cari alegu in consiliu totu numai atatia consilieri, cati dau si virilistii.

Dara si mai dorerosă e pentru locuitorii nevirilisti, chiar' si calificațiunea dreptulu de alegere, ce se stabileste totu inca pe bas'a legii votata de catra diet'a din Clusiu la 1848. Acesta lege sustiene susu si tare privilegiulu de nascere si prin urmare toti ceilalti locuitori, cari nu suntu privilegiati, exercita numai atunci dreptulu electoralu, deca platescu de 8 fl, 30 cr. v. a., de unde urmeza, că din 160,000 locuitori d'abia suntu indreptatiti la alegerile de deputati si municipale 3780, si chiar' si acestia in urmatorea proportiune: 307 că delegati ai comunelor rurale, 1085 censualisti, era restulu de 2388 lu-formeza eschisivu numai nemesis privilegiati.

Astu-feliu in butulu egalitatii de dreptu si alu principiilor democratice adoptate de tota lumea, la noi majoritatea preponderanta a indreptatitilor la alegeri, se compune din minoritatea privilegiatilor boeri.

Acesti privilegiati ajungendu la etatea de 24 ani, fora se poseda macaru o palma de pamentu, usuaze dreptulu electoralu in virtutea nascerei de casta, pe cându cele mai multe comune abia folosescu acestu dreptu prin câte unu delegatu alu loru: ba suntu o multime de comune, a caroru locuitori suntu cu totulu lipsiti de acestu dreptu, era altele a caroru locuitori suntu nemesis dau inse-le mai multi alegatori, decatu alte 20—30 de comune la olalta, si cu tôte că, sutele de locuitori ai acestoru comune concurgu cu sume forte considerabile la impositele si sarcinele publice, totusi acestia nu se bucura nici macaru de atata dreptu, catu unu singuru nemesis, care nu posede nici o palma de pamentu, si prin urmare nu suporta nici sarcine si imposite publice.

Din aceste resulta, că legea municipale este lipsita nu numai de principiulu de reprezentatiune democratica, ci chiar' si de celu mai justu si modernu principiu, carele este: egalitatea de dreptu.

Mai alesu acesta lege, este forte vitriga si ne justa pentru romani, cari suntu mai cu totulu eschisi dela afacerile publice: precum dela alegerile pentru diet'a, municipale si a functionarilor administrativi.

Pentru ilustrarea acestei nedreptati, că se tacemu de cele-alalte districte ale Transilvaniei, in cari concetatenii magiari au fostu mai pucinu ecuitabili si toleranti cu conlocuitorii loru Romani, vomu privi numai comitatulu Clusului, spre a ne convinge in fapta despre eschiderea locuitorilor romani dela afacerile municipale si altele.

In comitatulu Clusului poporatiunea romana formeza aproape patru din cinci parti a totalitatii locuitorilor, si cu tôte astea dens'a in consiliulu comit. d'abia este reprezentata prin o neinsemnata minoritate, ale carei dorintie si pretensiuni juste suntu mai totu d'a un'a nesocotite de catra majoritatea minoritatii locuitorilor din acestu comitatu.

Dreptu aceea consiliulu comit. se-si esprime dorintia sa in adres'a ce va inainta-o D-lui ministru: că inainte de arondare se nesuesca a modifică legea municipale amesuratu principiu-

lui democraticu si alu egalitatii de dreptu. Si cu privire la arondarea municipieloru se nu se pierdia din vedere justele pretensiuni ale nationalitatiloru, formandu-se acelea dupa positiunea loru etnografica. Era cerurile electorali sa se grupeze dupa majoritatea preponderanta a unei seu altei nationalitati; si in fine poporulu se fia crutiatu de noui imposite, suportandu-se spesele administrative din visteria statului. (Urméza subscrierile).

Romania.

Din Bucuresti aflamu, ca *Vineri* s'au inceputu manevrele de tómnă la *Buceu*. Marti avea sa intre in actiune corpulu intregu destinat pentru manevre si aceste se voru continuá între *Ferbinti*, *Ialomiti'a* si *Colintin'a*.

La espres'a dorintia a guvernului romanu descoperita guverneloru straine din Europ'a au sositu mai multi oficiari de statulu majoru cu scopu sa asiste la manevre si adeca: colonelulu *Bobricoff*, din *Russia*; cap. de st. majoru de *Torcy* din *Francia*, colon. *Nagy* din *Austro-Ungaria*, majorulu de *Reüte Fück* din *Germania*, colon. *Maurice* din *Anglia*, of. de mar. *C. Smith* din *Olanda*, colon. *Nicolici* din *Serbia*. — In legatura cu acest'a cetimu in „*Pressa*“ urmatóarele :

„Astadi 4 Octombre, au avutu locu primele manevre militare lângă *Buceu*. M. S. domnitoriulu, venindu dela *Sinaia*, a asistatu la aceste manevre si va veni asta-séra la *Bucuresti*.

„La 7 Octombre M. S. va inspectá trupele la *Ferbinti*, de unde voru porni spre *Ialomiti'a*. La 8 Octombre, voru avea locu manevre mari, între *Ferbinti* si *Ialomiti'a*; dupa care M. S. domnitoriulu se va întórce in *Bucuresti*; iéra trupele concentrate, dupa unu repausu de 3 zile voru defilá la 14 ale curente prin capitala.“

Cetimu in „*Pressa*“ :

Pre lângă organele de publicitate europene, vedemu cu placere ca si unele organe americane, continua a se interesá de afacerile Romaniei, si a recunósce la ori-ce ocaziune drepturile nóstre de suveranitate. Intre altele, gasimu in diarul republicanu „*Commercial Advertiser*“ din *New-York*, unu articulu intitulatu *Austria si Romania*, in care se vorbesce de incidentulu cu violarea frontierei de cátra nisce granicieri ai nostri de dincolo de *Milcov*. Organulu din *New-York* constatându ca acestu micu incidentu s'a tratatu si regulatu directu între guvernulu romanu si celu austro-ungaru, conchide de aci, ca si acést'a e unu faptu probatoriu alu autonomiei nóstre; căci altfelu guvernulu austro-ungariei care, că vecinu cunósce drepturile fia-cáruia s'aru fi adresatu la *Constantinopole* iéra nu la *Bucuresti*. „*Déca* principele *Carol I* alu Romaniei, dice diariulu americanu, aru fi unu vasalu alu Turciei, dupa cum pretindu unii diplomati otomani, *Austria* nu s'aru fi adresatu directu la *Bucuresti*, ci s'aru fi adresatu la *Constantinopole* pentru acelu micu incidentu internationalu. Conte *Andrassy* si diplomatii Europei suntu destulu de cunoscatori ai istoriei trecutului si de starea actuala a puterilor vecine, spre a cunósce ca, afara de plat'a unui simplu tributulu onorariu, *Pórt'a* otamana nu are nici unu dreptu sa se amestece in ale Romaniei, a carei suveranitate independente a esistatu totu-déun'a, si nu a fostu creata, ci numai garantata de cátra marile puteri europene, dupa resbelulu din *Crimea*.“

Unu altu diariu importantu din *America*, „*The New-York Times*“ dela 20 Septembrie trecut, se ocupa de *Romania* si nationalitatile din *Turcia*; si spre a dá o idea lectoriloru americani despre ceea ce se numescu „*Prin-*

cipatele *Dunarene*“, diariulu din *New-York* incepe prin a desemná positiunea geografica a fia-cárei tieri, incependu cu *Romania* si *Serbia*, si venindu apoi la *Bulgaria*, *Montenegro*, *Albania*, etc. Diariulu americanu aréta pre scurtu limitele si intinderea acestoru tieri, si vorbesce mai pre largu de *Serbia* si principiile *Milanu*, constatându viitoriulu frumosu alu acestei tieri.

Dupa acést'a vine la *Turcia* propriu dice si la guvernulu ei; constata starea sea inapoiata, si se mira cum guvernele *Franciei* si *Englizei* preferá a sustiene mai multu pre guvernulu otomanu de câtu pre acele popóre june si pline de vioriu.

Varietati.

*** Cum se latiesce epidemia (ból'a) de plumeni între vitele cornute ne spune „*Crefelder Zeitung*“ printr'unu esemplu minunatu. In grajdulu unui posesoru de vite s'a incinsu in primavéra a. c. epidemia de plumâni si unu capu de vita a si muritu. Autoritatea a ordinatu numai decâtu in comun'a intréga internare strinsa. Cátu este de necesaria esecutarea cea mai rigorósa a mesurii acesteia s'a aratatu pré curendu. Proprietariulu vitei mórté fu chiamatu la indeplinirea unui lucru in curtea unui altu locuitoriu, care curte era binisioru departata. Dupa vre-o câte-va zile s'a aratatu epidemia si in curtea acést'a si unu capu de vita a trebuit sa se ucida. Cumca contagiulu seu molipsirea a dus'o persón'a acést'a e cu atât'a mai probabilu cu câtu s'a descoperitu mai tardiu, ca acelasi individ, inainte de a se ivi epidemia in grajdulu lui, a fostu ocupatu intr'o comuna invecinata, unde ból'a dominá mai demultu cu o furia ingreditória, si specialu a fostu ocupatu la vite bolnave; elu a dusu contagiulu in dóue grajduri. Intemplári de aceste ne aducu aminte cu câtu grigia trebuie sa fia economii si merita a fi cunoscute in cercurile cele mai departate.

*** Negotiu cu fete. Unu caletoriu scrie din *Galati* lui „*Hon*“, ca in zilele trecute, in pártile *Sulinei*, pre o naia s'au espedatu 26 fete de ungu la *Constantinopole*, deca nu cumva chiaru la *Alessandria* (in *Egiptu*). Unele incepura a plange pre bordu, dara fura duse in lăintrulu naiei si inchise acolo. Altele cautau sa sara in apa, dara le oprira. Durere casulu acést'a nu e unu casu singuraticu.

*** Tabloulu de veniturile si cheltue-lile comisiei europene a *Dunarei* pre an. 1873. Eata cifrele cele mai principale :

Incasările in generalu se urca la sum'a de fr. 1,140,404, centime 35, provenite din tacele ce platescu bastimentele. Servitiulu pilotagiulu la gurele dela *Sulina* costa 100,903 fr. 49 centime si servitiulu fareloru 37,223 fr. 12 centime. Câte-va venituri suplementarie se radica la cifra de 1,391,669 fr. 48, si o suma 174,119 fr. 77 cent. provine din imprumutulu de 1,565,789 fr. 25 centime.

Administratiunea centrala si politia *Dunarei*, impreuna cu stabilimentele privitorie la navigatiune, consuma 175,776 fr. si 2 centime, sup'ra totalulu de mai susu. Servitiulu tehnicu si lucrările ordinare si speciale 577,188 lei 80 b. si servitiulu imprumuturilor si diferitele cheltueli 478,939 fr. 56 centime. Cheltuele se urca prin aceste articole la sum'a de 1,231,764 fr. 38 centime. Mai trebuie inca adaugatu 137,768 fr. 99 centime aprovizionarea. Escendentulu venituriloru asapr'a cheltuelorulu, aru fi atunci de 196,255 fr., 88 centime; dara trebuie a se scadá 174,119 fr. 77 cent. pentru detoriile dela cass'a centrala, nu remane decâtu 22,136 fr. 11 centime că escendentu.

Concursu.

Pentru statiunea de unu invetiatoriu ordinariu la scóla comunala cu ajutoriu statului cursu pre linga urmatoriele emolumente: Salariu anualu 400 fl. v. aus. si 80 fl.

bani de quartiru pâna cându se va redica una casa acomodata pentru invetiatoriu.

De la concurenti se pretende se fie ascemenea deprinsi in limb'a maghiare si romana, si se fie preveduti cu diplom'a de invetiatoriu dela vre una preparandia de statu, cu tóte aceste documente necesarie pâna in 15 No-vembre anulu curente se si astérna supliccele la subscriulu.

Aiudu, 12 octobre 1874.

Ioane Gaspár,

Inspectoriu primariu scolastecu de de comit. Alba-Inferiore si Cetate de Balta.

(1—3)

Concursu.

Pentru ocuparea statiuniloru invetiatoriesci la scólele confesionale gr. or. din comunele mai josu insemnate, se eseria prin acést'a concursu cu terminu pâna la 20 Octobre a. c. cal. vechiu cu salariile urmatóre :

- 1) la comun'a *Urezu* 150 fl. cortelu liberu, si doi stângini lemne dela comuna;
- 2) la comun'a *Riusioru*, 150 fl. v. a. cortelu si 2 stângini lemne de focu, dela comuna.

Doritorii de a ocupá aceste statiuni au a-si asterne supliccele loru instruaté in sensulu Statutulu organicu, cu documentele recerute subscriului, pâna la terminulu susu aratatu.

Fagarasiu 30 Septemvre 1874.

In contielegere cu comitetulu parochiale.

Petru Popescu,
protopopu.

(1—3)

La inceputulu anulu scolasticu *Libraria* subscriisa recomanda urmatóarele recuisite de invetiamentu :

Mapa Ungariei in limb'a româna edata de *Eug. Bordeaux*, finu colorata si intinsa pe pânză, cu mappa pentru pas-trare 8 fl. 35 xr.

Globulu — 8" diametru, in limb'a româna simplu 7 fl.

Globulu cu pedestalu completu 14 fl.

Masín'a de computu „*rusésca*“, provediuta cu globuri miscatórie parte negre, parte albe 3 fl 50 xr.

Carta de reliefu pentru o mai buna orientare la instructiunea in geografia in scólele poporali, edata in limb'a româna, de profesorulu *G. Schuller* cu 4 table 12 fl.

Table de parete (20) cu tipuri colorate, si indreptariu lângă densele edate in limb'a româna de prof. *D. Varna* 4 fl. 50 xr.

Table 12, cu tipariturile animaleloru din istoria naturala, finu colorate 6 fl. 50 cr. intinse pre pândia 8 fl. 66 cr.

Cubicu decimetru, descompunibili, in cutia de feru albu 2 fl.

Directarie (linie pentru desemnu) cu capu duplu si siurupu (70 cm. lungu) 75 cr.

Circulu de creta (cu laturi triunghiulare de 43 cent. lungime) 2 fl. 50 cr.

Transportoriu de zincu (31 c. diam.) 1 fl. Nivelu cu perpendicularu (39 c. latu 40 c. naltu) 50 cr.

Bopp. C. Prof. Table de parete pentru fisica, pentru instructiunea fizicale intuitiva 4 fl. 32 xr.

La acést'a testulu sub titulu: *Intrebuintările poteriloru naturali in folosulu comunu pentru scóla si studiu propriu* 48 xr.

Un'a consemnare de mai multe recuisite de invetiamentu va aparé in decursulu septamânei viitorie, care se va tramite celoru ce o dorescu gratis.

Acei ce cumpera deodata 12 bucâti din un'a si aceea-si specie, capeta unu scadimentu de 5%.

Mai departe recomanda totu acést'a *Tipografia* portretulu binemeritu alu *Escentiei Sele* bar. *Andrei Siagun'a* cu pretulu de 1 fl. v. a. In fine procura cârti de scól: si alte cârti, promptu, eftinu si curendu.

Franz Michaelis,

librariu in *Sabinu* (piatia mica Nr 12.)